

Din sumar:

	În școlile auxiliare, 90% din copii sunt perfect sănătoși	2
	Ce face statul pentru cei 175 de mii de oameni cu dizabilități?	3
	Cum se alimentează deținuții din Penitenciarul nr. 6?.....	6
	Legislația în favoarea persoanelor cu dizabilități	8
	Pași spre o sistematizare a serviciilor sociale	10
	Visând, după sârma ghimpată	13
	Casa în care încălzesc inimi	15
	Cenușăreasa din Năpadova	17
	Шанс обрести детей	18
	O poveste amară a bătrânilor	20
	Printre deținuți, despre drepturile omului	21
	Un an reușit în domeniul drepturilor omului, dar și cu oportunități ratate	23

În școlile auxiliare, 90% din copii sunt perfect sănătoși

TIMPUL, 1 DECEMBRIE 2011

Oxana a petrecut peste șapte ani într-o școală auxiliară. A ajuns acolo pentru că, la școala din sat unde mergea, din cauza problemelor de sănătate, lipsea de la lecții și lua note proaste la toate disciplinele.

Ala COICA

Într-o zi, profesorii au catalogat-o drept „copil cu deficiențe mintale” și a fost plasată într-o instituție specializată, departe de cei dragi. Cazul ei nu este unul singular. Sute de copii sănătoși sunt luați din familii și trimiși la școlile pentru copii cu nevoi speciale pentru a completa locurile disponibile și a argumenta necesitatea menținerii acestora...

Din anul 2007, în RM este implementată reforma sistemului rezidențial. În cooperare cu organizațiile nonguvernamentale implicate, în cei patru ani s-a reușit închiderea a zece școli-internat din republică și reducerea numărului de copii instituționalizați de la 11,5 mii la 6700. Copiii au fost reintegrați în familiile biologice, în familiile extinse sau beneficiază de servicii sociale alternative.

Despre rezultatele reformei sistemului rezidențial de îngrijire a copilului s-a discutat în cadrul unei dezbateri publice, organizată săptămâna trecută de către EveryChild Moldova și Radio Moldova. Șeful Direcției învățământ preșcolar, primar

și secundar general din cadrul Ministerului Educației, Valentin Crudu, a declarat că, în viitorul apropiat, ar trebui schimbată forma de plasament a copiilor. „Trebuie să aducem copiii în familiile lor, alături de cei dragi. Chiar dacă un anumit număr de copii vor rămâne în plasament, să nu existe internate de 70-200 de copii, iar copiii să frecventeze școala generală. Doar astfel copilul poate avea rezultate și un viitor mai bun”, a spus Crudu, adăugând că cea mai mare rezistență au opus cadrele didactice din aceste instituții, dar și autoritățile publice locale.

În context, Stela Grigoraș, directoarea EveryChild, a reiterat că, pe parcursul ultimilor doi ani, în două raioane din RM - Fălești și Ungheni - prin intermediul organizației s-a reușit readucerea în familiile biologice a circa 300 de copii. „Ar fi foarte bine ca evaluarea privind reforma sistemului rezidențial, care se va desfășura în curând, să ia în considerare și această practică locală, în zonele unde acest sistem e deja pus pe roate”. Stela Grigoraș s-a arătat îngrijorată de faptul că există o abordare superficială a lucrurilor. „La Fălești, bunăoară, au fost închise două școli auxiliare pentru copii cu dizabilități mintale. Și cel mai revoltător e faptul că aproape 90% din acești copii erau absolut sănătoși și se aflau acolo din neatenția cuiva. Cred că ar trebui trași la răspundere cei care au distrus viața copiilor, a

celor sănătoși, care ani de zile au stat în instituții rezidențiale”, a subliniat directorul EveryChild Moldova. Potrivit ei, în RM, una dintre cauzele cele mai frecvente a instituționalizării copiilor este sărăcia familiilor și iresponsabilitatea părinților. Astfel, o modalitate de prevenire a instituționalizării copiilor ar fi susținerea materială acordată părinților, pentru ca ei să poată să-și întrețină copiii acasă.

Potrivit Vioricai Dumbrăveanu, șefa Direcției protecția familiei și drepturilor copilului din cadrul Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei, în anul 2012

vor fi revizuite toate prestațiile care sunt acordate familiilor cu copii. „În principiu, poate să existe o familie cu patru copii, care însă nu are nevoie de suport, sau o familie cu un copil, dar care să necesite asistența statului. Tocmai de aceea, trebuie făcute anumite evaluări și reevaluări”, a conchis Viorica Dumbrăveanu.

Un pas important în realizarea reformei sistemului rezidențial este și aprobarea planului de acțiuni privind implementarea Programului național pentru educație incluzivă, program prevăzut până în 2020 și care urmează a fi definitivat. ■

Ce face statul pentru cei 175 de mii de oameni cu dizabilități?

EUROPA LIBERĂ, 1 DECEMBRIE 2011

Suntem în preajma Zilei internaționale a persoanelor cu dizabilități, iar pentru multe dintre aceste persoane este singurul prilej cu care mai pot simți o oarecare grijă sau atenție din partea celor din jur. Ce politici ale statului există pentru această categorie de cetățeni, dar mai ales cât de eficiente sunt? Cum se regăsește și se regăsește oare societatea într-o atitudine umană față de cei aflați „în nevoie”? Discutăm cu Vadim Pistrinciuc, ministru adjunct al Muncii, Protecției Sociale și Familiei.

Alexandru CANȚÎR,
Liliana BARBĂROȘIE

Interviul matinal al Europei Libere cu ministrul adjunct al Muncii, Protecției Sociale și Familiei, Vadim Pistrinciuc.

EUROPA LIBERĂ: Ziua internațională a persoanelor cu dizabilități va fi marcată sâmbăta aceasta, iar în Republica Moldova deja au început unele acțiuni ocazionale sau cu această ocazie.... În primul rând, haideți să răspundem la o întrebare formulată aproape sau chiar sovietic: cu ce întâmpină autoritățile statului această zi? Ce este programat cu acest prilej?

VADIM PISTRINCIUC: Este o zi care într-adevăr nu trebuie sărbătorită într-un mod tradițional. Este o zi care trebuie utilizată pentru sensibilizarea societății. Sunt măsuri diferite. Anul acesta noi am hotărât să descentralizăm, dacă

doriți, această zi. Vor fi măsuri de sensibilizare în fiecare raion din Republica Moldova. Acest lucru înseamnă în primul rând expoziții cu tematica persoanelor cu dizabilități, întâlniri, mese rotunde, dar nu în ultimul rând inclusiv întâlniri ale persoanelor cu diferite funcții cu persoane cu dizabilități, copii cu dizabilități, cu asociații de persoane cu dizabilități.

EUROPA LIBERĂ: Statul poate fi ocazional cel mai atent, grijuliu și generos din lume față de persoanele cu necesități speciale, dar situația acestor persoane poate rămâne pe termen lung proastă dacă societatea în general nu va avea cultivată înțelegerea și sensibilitatea... Cum considerați că stau lucrurile în această privință...

VADIM PISTRINCIUC: Într-adevăr, dacă vorbim despre protecția persoanelor cu dizabilități, acest domeniu este unul dintre cele mai, așa, tradiționalist, conservativ în Moldova. Vă dau un singur exemplu – legea cea mai importantă care protejează persoanele cu dizabilități datează din 1991 și se numește Legea cu privire la protecția socială a invalizilor. Actualmente noi am deschis mai multe capitole de schimbare în acest sens. În primul rând este un nou proiect de lege cu privire la inclu-

ziunea socială a persoanelor cu dizabilități care prevede măsuri nu numai de stimulare a incluziunii sociale, dar prevede și măsuri, dacă doriți, de sancțiune a cazurilor când incluziunea, integrarea persoanelor cu dizabilități este ignorată, chiar discriminată.

EUROPA LIBERĂ: Când vorbim de incluziune socială, în ce măsură se poate vorbi de vreun buget, de niște bani, pentru că orice măsură de acest fel într-o societate oarecum patriarhală și cu vederi, nu vreau să spun învechite, dar destul de tradiționaliste asupra acestei categorii de oameni, e mai dificil să schimbi lucrurile?

VADIM PISTRINCIUC: Este adevărat că la moment banii care sunt direcționați prin sistemul public către persoanele cu dizabilități sunt destinați în mare parte pentru câteva lucruri: sunt bani pentru plățile, alocațiile

sociale de care beneficiază cele circa 175 de mii de persoane cu dizabilități, inclusiv bani din bugetul de asigurări sociale; nu în ultimul rând noi avem instituții sociale destinate persoanelor cu dizabilități. Dar pentru a avea un nou sistem de protecție socială sau cel puțin a avea servicii care au scopul de reintegrare socială a persoanelor cu dizabilități, trebuie să creăm ceva nou, noi servicii. În 2010-2011 de exemplu noi avem intenția de a crea 30 de servicii mici, comunitare, de diferit tip care au scopul acestei incluziuni sociale sau în comunitate. Iată aceste tipuri de servicii noi le deschidem cu suportul diferitor organizații. Și vreau să vă spun aici un lucru: că vom utiliza orice posibilitate, chiar orice posibilitate de a crea un serviciu nou. Vom face parteneriate cu organizații mici sau mai mari, dacă acestea ne ajută într-adevăr să depășim această perioadă de tranziție, pentru că nu putem renunța la un sistem vechi, dar trebuie încet-încet să creăm un sistem nou și asta sunt costuri de tranziție foarte mari.

EUROPA LIBERĂ: Unii s-ar putea întreba foarte simplu și direct acum: de ce atâta preocupare pentru o minoritate – ați pomenit de 170 și ceva de mii de persoane în acest sens – de ce este important pentru societate să manifeste grijă și, cum să zic, abordare umană față de aceste persoane, în situația în care, ar spune ei, cu orișicare cinism, în care o majoritate a populației o duce destul de prost și nu este tratată cu suficientă compasiune și atenție?

VADIM PISTRINCIUC: Pentru mine această întrebare nu există și...

EUROPA LIBERĂ: Nici pentru mine nu există, dar această mentalitate persistă, trebuie să fiți de acord...

VADIM PISTRINCIUC: Este adevărat, dar sunt foarte mulți oameni pentru care această întrebare nu există. Vreau să vă spun că dacă mergeți în familii de plasament, de substituție, care acceptă să ia în îngrijire un copil cu dizabilități grave, care este motivul lor? Nu cred că câștigă bani și nu cred că au alte motive ascunse. Este aici un alt lucru care este foarte important pentru noi toți. Noi trebuie să avem o altă abordare față de oamenii cu dizabilități: ei nu au nevoie numai să fie compătimiți, ei au nevoie de o atitudine serioasă față de ei, sau au nevoie să fie acceptați așa cum sunt ei. Asta este cel mai important. Bun, este o categorie de oameni care vor să fie compătimiți, dar aici este vorba despre activitatea profesioniștilor care trebuie să-i schimbe pe ei, deci să

Vadim Pistrinciuc

lucreze cu ei astfel încât ei să-și privească modul de viață mult mai activ.

Vă dau nu singur exemplu: noi acum suntem în procesul de schimbare a criteriilor de determinare a dizabilității. O procedură, foarte enigmatică în Republica Moldova, ce ține de acordarea acestor grade sau categorii de dizabilitate. Păi, iată, în acest proces noi ne conducem de un principiu: să analizăm abilitatea de muncă, sau capacitatea de muncă, și nu invers – incapacitatea de muncă a acestor persoane. Altfel spus, orice activitate, price program care vizează persoana cu dizabilitate, trebuie să aibă în vedere rolul social activ al persoanelor cu dizabilități. Iar dacă sunt minoritate, nu cred. Proportia persoanelor cu dizabilități este destul de mare și vreau să zic că și media europeană, și practica altor țări demonstrează că de obicei numărul persoanelor cu dizabilități crește. Și atunci eu aș spune că persoane cu dizabilități sunt pretutindeni. Dacă raportăm la numărul de familii, o să vedem că fiecare a doua-a treia familie are tangență cu domeniul dizabilității.

EUROPA LIBERĂ: Dle Pistrinciu, dar câți oameni în cărucioare ați întâlnit dumneavoastră care să fie angajați al unei instituții de stat, de exemplu. Vă întreb pentru că eu n-am întâlnit nici unul. Nu este asta o dovadă că statul în primul rând îi discriminează și nu credeți că este nevoie de acțiuni mai ferme, poate la nivel legislativ, de exemplu să se oblige orice manager de întreprindere, instituție de stat, să aibă o anumită cotă de angajați în cărucioare sau ceva de genul acesta?

VADIM PISTRINCIUC: Părerea mea nu va fi foarte obiectivă în acest sens, pentru că mă ocup de domeniul dat și înainte de a fi în poziția în care sunt astăzi. Eu am căutat aceste persoane și le-am văzut, de aceea nu cred că răspunsul meu va fi relevant. Dar am văzut mulți tineri care lucrează, inclusiv în instituții de stat, și private, care învață la facultăți și care trec prin niște obstacole de neimaginat doar pentru ca să fie în rând cu ceilalți. Scările, parcă este bine. Când să meargă la veceu, mă scuzați de acest detaliu, trebuie să cheme taxi și să meargă acasă.

EUROPA LIBERĂ: Dar de ce, ca să facem o scurtă paranteză aici, nu sunt până acum nici măcar încercări de a adapta veceurile, grupurile sanitare...

VADIM PISTRINCIUC: Iată aici nu sunt de acord cu dumneavoastră. Vreau să vă spun că în ultimul timp mă bucur foarte mult, pentru că pe când am început să activăm erau instituții chiar noi de servicii sociale sau magazine deschise, care chiar dacă făceau o rampă, o construiau, dar era sub un unghi total nepotrivit. Astăzi observăm că și unele unități de transport care au mai apărut, chiar dacă nu sunt totalmente adaptate, dar deja încep să fie niște ustensile cât de cât adaptate la nevoile lor. Da, sunt niște semne firave, dar deja oamenii încep să se gândească. Deja, când se fac niște procurări, se mai pune un criteriu tehnic, ceva pentru persoanele cu dizabilități. Și este un început. Ați spus corect, am fost o societate mai mult ignorantă până acum. Mai departe trebuie să arătăm ce modele putem să folosim ca aceste persoane să fie integrate mai eficient.

Despre cota de angajare în câmpul muncii... În această lege veche din 1991, pe care o vom înlocui curând, sper ca Parlamentul să o facă cât mai repede, există această cotă. Dar ea nu este întocmai respectată. Și motivul este foarte simplu. Pe de o parte, nu existau mecanisme de sancțiune foarte serioase, pe de alta, există posibilitatea foarte ușor să mimezi acest lucru. Și eu în activitatea mea am întâlnit întreprinderi care se bucurau de facilități fiscale cândva, dar care puneau pe cineva fictiv, doar cu documente de persoană cu dizabilitate. Păi, iată, în noua lege noi ne propunem să evităm aceste două situații: una, când este ignorată prevederea, și doi, când cineva o face doar de dragul hârtiei. Acest lucru se face printr-un complex de servicii și acest lucru trebuie să-l înțelegem.

Reabilitarea socio-personală – căutăm în mod foarte intens resurse ca să dezvoltăm aceste centre de reabilitare socio-profesională. Unu sau două ne trebuie la nivel de stat. Avem foarte mult nevoie de un serviciu nou, sau în cadrul serviciilor existente, care să monitorizeze corect și profesionist activitatea întreprinderilor și de ce acestea nu angajează persoane cu dizabilități. De exemplu, nu demult o întreprindere privată a angajat 40 de persoane cu dizabilități din totalul de 100 și ceva de angajați câți are. Evident că acest proces nu a fost simplu, a trebuit să adapteze puțin locurile de muncă nevoilor speciale ale acestor oameni. ■

Victor Ceban își ispășește pedeapsa și muncește în calitate de bucătar. În ceaușele de 250 litri fiecare aburește borșul.

Cum se alimentează deținuții din Penitenciarul nr. 6?

OBSERVATORUL DE NORD, 2 DECEMBRIE 2011

Deși de mai mulți ani se vorbește de criză economică și potențialul de cumpărare a cetățenilor republicii este tot mai mic (cel puțin al bugetarilor și țăranilor), iar coșul de consum rămâne, pe an ce trece, tot mai gol, se pare că în penitenciare lucrurile sunt mai bune la capitolul alimentare. Cel puțin așa am dedus din vizita efectuată recent la penitenciarul nr. 6 din Soroca, scopul nostru fiind de a afla cum se alimentează cei peste 600 de deținuții. Potrivit normelor de detenție în penitenciar, deținuții beneficiază de hrană caldă de trei ori pe zi. Am solicitat mai multe detalii.

.....
Tatiana MITROFAN

Ion Bătrânu, șeful cantinei la penitenciarul din Soroca, care activează în această instituție de peste 10 ani, ne-a spus următoarele: „Prin anii 2002-2005, alimentația deținuților era mult mai proastă, aprovizionarea cu produse alimentare la fel șchio-

păta, acum lucrurile stau altfel. În prezent rația alimentară a deținuților este foarte bună, include carne, pește, ouă, legume, lactate. De exemplu, meniul pentru o săptămână arată cam așa: la felul întâi – patru borșuri și trei supe care conțin: cartofi, macaroane, mazăre, fasole sau sfeclă roșie și toate legumele necesare, carne. Duminica se gătește supă cu pește; la felul doi în cursul săptămânii se servește: varză înăbușită, pârajoale, diverse terciuri cu margarină; ceai cu zahăr; pâine. De două ori în săptămână, luni și joi, se servește lapte cu paste făinoase. Dintre fructe cei care ispășesc pedeapsa în această instituție primesc doar fructe uscate”.

Potrivit șefului cantinei, persoanele aflate în detenție care din motive de sănătate sunt la dietă primesc suplimentar lapte, brânză, unt și ouă. Într-o altă discuție, deținutul Sergiu Șpartac ne-a spus că beneficiază și el de acest adaus de lactate. „Eu

Ion Bătrânu, șeful cantinei

primesc lapte mai mult ca ceilalți, de când sunt în închisoare am pierdut un picior. E bine că ne dă mai mult lapte, dar ar mai trebui”, a opinat bărbatul.

În ziua vizitei noastre, în penitenciar era ora mesei. Am solicitat să vizităm cantina, unde era totul gata pentru a servi masa. În cazanele gigantice aburea borșul cu sfeclă roșie, alte legume necesare și carne. Pentru felul doi s-a gătit terci din grâu cu margarină și legume înăbușite. Seara deținuții au mâncat terci din orz cu legume și ulei. Ne-am interesat cum se achiziționează produsele alimentare pentru prepararea bucatelor, domnul Ion ne-a spus că acest proces este organizat de către Departamentul Instituțiilor Penitenciare, care desfășoară la Chișinău tendere de achiziționare a produselor, după care ele sunt transportate pe la instituțiile penitenciare, uneori aceste tendere sunt organizate în diverse regiuni, fiind o metodă mai puțin costisitoare în ceea ce privește transportarea alimentelor. Deși instituția este veche și interiorul, inclusiv sala cantinei, nu a fost reparată de ani buni, se face tot posibilul de a menține în condiții bune sala cantinei și altele în care au acces deținuții. Capacitatea cantinei este de maxim 500 de persoane, în prezent cei circa 600 de deținuți se alimentează în două ture a câte aproximativ 300 de persoane. Afară de alimentația din instituție, deținuții au dreptul la colete alimentare pe care le aduc rudele și pot păstra produsele alimentare în celule. Bineînțeles, există restricții în ceea ce privește conținutul coletelor. Spre exemplu,

Deținutul Veaceslav Florea este bucătar auxiliar

nu se permite a transmite produse care necesită prelucrare termică înainte de a fi consumate, alcool, substanțe narcotice, telefoane mobile etc. Angajații penitenciarului verifică minuțios conținutul pachetelor și deseori sunt stopate tentativele de a transmite obiecte sau substanțe interzise către deținuți, rudele fiind foarte inventive la capitolul camuflarea acestor obiecte sau substanțe, dar acesta este un alt subiect. ■

Moldova, copii cu dizabilități

Courtesy Photo

Legislația în favoarea persoanelor cu dizabilități

EUROPA LIBERA, 2 DECEMBRIE 2011

„Autoritățile moldovenești nu fac față nici celei mai simple obligații în raport cu persoanele cu dizabilități.”

Așa cum peste tot în Occident s-a pus capăt, de-a lungul secolului al XX-lea, discriminării rasiale sau sexuale, tot așa s-au introdus treptat, peste tot, legi împotriva discriminării la care încă mai erau supuse unele persoane cu dizabilități fizice.

.....
Dan ALEXE,
Liliana BARBĂROȘIE

Legislația în favoarea persoanelor cu dizabilități

Peste tot s-au adoptat legi care impun tot felul de facilități destinate handicapaților, acestea mergând de la obligativitatea unor rampe speciale în clădirile publice pentru persoanele în fotoliu rulant, pâna la interdicția totală impusă patronilor de restaurante sau discoteci de a respinge accesul persoanelor handicapate.

Nenumarate cazuri, unele încă recente, în care handicapații au câștigat procesele intentate unor patroni, sau stabilimente -processe pentru discriminare,- au arătat că argumentul de a proteja ceilalți clienți de vederea -uneori poate dezagreabilă- a unor handicapați în fotoliu cu roțile, mâncând urât și zgomotos la alte mese, un asemenea argument nu este acceptat în justiție. Orice persoană care se poate deplasa afară, chiar dacă trebuie însoțită, trebuie acceptată în orice local, cu excepția cluburilor private.

Trebuie spus însă că în majoritatea țărilor facilitățile obligatorii în favoarea persoanelor cu dizabilități nu se aplică decât clădirilor construite, sau renovate, după momentul adoptării legilor respective. Clădirilor mai vechi, sau monumentelor istorice, nu li se poate aplica retroactiv o asemenea lege.

În Statele Unite situația e mai complicată și de faptul că, pe lângă legislația federală, introdusă în 1973, și care a jucat un rol foarte important, fiind imitată ulterior pe întreaga planetă, inclusiv în țări precum Pakistanul, fiecare din cele 50 de state ale federației americane mai are și propria sa legislație, care poate fi chiar mai

cuprinzătoare decât cea federală. Astfel, în statul California, legea locală impune ca în plus, față de prevederile legii federale, fiecare întreprindere privată cu mai mult de cinci angajați să ofere facilități tehnice și arhitecturale complete, care să fie la îndemână în cazul angajării unei persoane cu dizabilități.

Ilie Ștefărtă, un tânăr de 22 de ani din Chișinău nevoit să se deplaseze într-un scaun cu rotile, crede că autoritățile moldovenești nu fac față nici celei mai simple obligații în raport cu persoanele cu dizabilități, cea de a instala rampe speciale în clădirile publice:

„Rampe mai apar, dar nu pot fi folosite. Se fac de formă pe semne, pentru că sunt abrupte, lunecoase.”

Astfel, o policlinică și un magazin lângă casă, dar și colegiul în care învață și care a construit rampe odată cu înscrierea sa la studii, sunt singurele clădiri în care Ilie poate intra fără mari dificultăți:

„Au făcut rampă la colegiu - m-au întrebat cum s-o construiescă și au făcut-o.”

EUROPA LIBERĂ: Da în baie s-au făcut adaptări?

ILIE ȘTEFĂRTĂ: „Nu.”

Un mare avantaj pe care îl are totuși acest tânăr în raport cu semenii săi este faptul că și-a găsit o activitate pe care o poate desfășura fără să meargă la birou și care îi aduce banii necesari pentru existență. Face web design.

Pentru marea majoritate a oamenilor cu diverse tipuri de handicap angajarea în câmpul muncii este în Republica Moldova o imensă problemă, afirmă Tatiana Roșcovan, lidera unei ONG care încearcă să le găsească câte o slujbă mai multor persoane cu handicap mental din Chișinău:

„Orice instituție este obligată prin lege să aibă 5 procente din personalul angajat - cu dizabilități. Dar vă dați seama că aceasta nu se respectă, din moment ce la noi și pentru cei fără dizabilități este o problemă să se angajeze. Noi încercăm să-i ajutăm în acest sens, avem deja 10 persoane angajate, dar tot de organizații ale invalizilor. Ei ar putea să lucreze la munci nu chiar complicate, cum ar fi spălătoriile chimice etc., dar nimeni nu vrea să-i angajeze.”

Așa se face că exemplele pozitive, cum ar fi cel al unei fabrici de încălțăminte din Chișinău care a angajat recent 40 de persoane hipoacuzice, din 100 de angajați câți are în total, sunt mai degrabă o excepție decât o regulă.

Potrivit statisticilor, în Moldova ar exista vreo 176 de mii de oameni cu dizabilități și doar vreo sută de centre, capabile să-i cuprindă cu servicii specializate pe nici 5 mii dintre ei. ■

Pablo Chignard (RFE/RL)

Pași spre o sistematizare a serviciilor sociale

EUROPA LIBERĂ, 7 DECEMBRIE .2011

Viorica Dumbrăveanu: „Nomenclatorul sistematizează serviciile sociale și realizează unificarea terminologiei în domeniul asistenței sociale.”

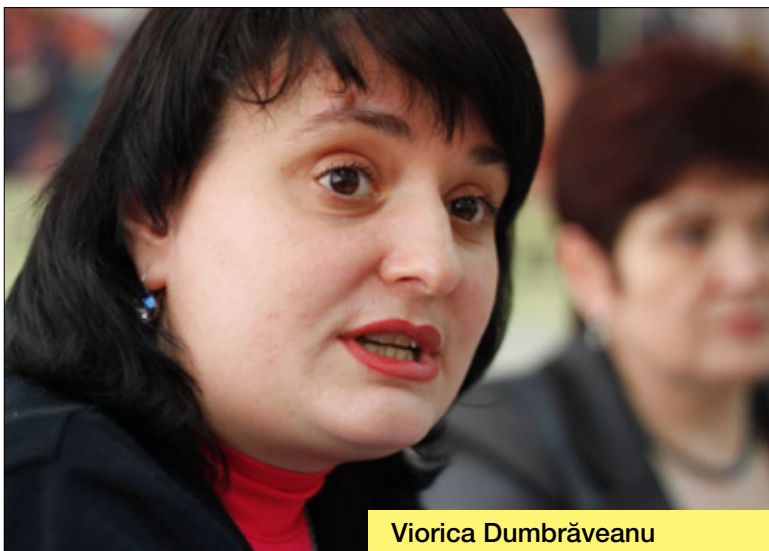
O mai bună organizare, o mai mare eficiență și accesibilitate a serviciilor sociale. Cum? Inclusiv prin perfecționarea cadrului normativ. Vom afla mai multe detalii într-o convorbire cu dna Viorica Dumbrăveanu, șefa Direcției Protecția familiei și a drepturilor copilului din cadrul Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei.

.....
**Diana RĂILEANU,
Alexandru CANȚÎR**

EUROPA LIBERĂ: La un recent Târg al realizărilor unui proiect al Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare, proiect intitulat „Oportunități mai bune pentru tineri și femei” și care a durat șapte ani, a fost lansat Nomenclatorul Serviciilor Sociale. În primul rând, ca să înțeleagă toată lumea, ce este un nomenclator al serviciilor sociale și de ce este necesar?

VIORICA DUMBRĂVEANU:„De către Ministerul Muncii, Protecției Sociale și a Familiei a fost elaborat *Nomenclatorul serviciilor sociale*. Este un act normativ care grupează într-un set unic serviciile sociale care pot fi prestate la nivel național în cadrul sistemului de asistență socială. Acest document va pune la dispoziția autorităților administrației publice atât locale cât și centrale, a prestatorilor direcți de servicii sociale, o sistematizare a tuturor tipurilor de servicii sociale care pot fi prestate în Republica Moldova diferitor grupuri de beneficiari în cadrul sistemului național de asistență socială.

Aș menționa că *Nomenclatorul serviciilor sociale* este un prim pas pentru cartografierea serviciilor sociale. Cartografierea prezumă nu altceva decât includerea denumirii prestatorilor de servicii sociale,

Viorica Dumbrăveanu

adresa juridică a acestora, tipurile de servicii pe care le prestează aceștia, beneficiarii lor și numărul de locuri disponibile la moment pentru alți beneficiari.”

EUROPA LIBERĂ: Dna Dumbrăveanu, până acum în ce mod au fost, dacă au fost, reglementate serviciile sociale? Am în vedere, în primul rând, reglementările care să fie în folosul beneficiarilor, al celor care ar urma să se bucure de aceste servicii?

VIORICA DUMBRĂVEANU: „Într-adevăr, au existat reglementări. A existat legea serviciilor sociale, legea asistenței sociale care clasifică tipurile de servicii sociale, dar nu a existat un document operațional și tehnic, astfel încât chiar și când vine un donator în Republica Moldova și care dorește să instituie un serviciu social să aibă un tablou clar ce fel de tipuri de servicii sociale sunt în sistemul național de asistență socială în Republica Moldova, cărui beneficiar îi sunt destinate și care este cadrul normativ pe tip de serviciu social care reglementează organizarea și funcționarea acestui serviciu social.

Nomenclatorul serviciilor sociale pe lângă faptul că este un document care sistematizează și operaționalizează serviciile sociale, totodată realizează unificarea terminologiei în domeniul asistenței sociale. Până acum au fost dezvoltate foarte multe servicii sociale de același tip, dar care erau numite de la o autoritate publică locală la alta în mod diferit. Aș da un exemplu: există serviciul de răgaz. În alte unități administrativ-teritoriale este denumit ca serviciul respiro, deși este același serviciu social, pentru același tip de beneficiar și care prezumă același spectru de servicii pentru beneficiari.”

Serviciul de răgaz este un plasament provizoriu, într-un serviciu specializat al acestor persoane cu dizabilități.

EUROPA LIBERĂ: Ce anume? De exemplu, eu trebuie să recunosc că îmi scapă și mie unele din terminologia serviciilor sociale. Ce înseamnă serviciu de răgaz?

VIORICA DUMBRĂVEANU: „Serviciu de răgaz este un serviciu care este prestat persoanelor cu dizabilități, atât copiilor cât și adulților, serviciu care are drept scop de a preveni instituționalizarea și totodată pentru a oferi familiei o perioadă de timp pentru a se recupera, pentru că cunoaștem cu toții că îngrijirea unei persoane cu diza-

bilități prezumă o epuizare atât morală cât și fizică.

De cele mai frecvente ori soluția în cazurile respective era instituționalizarea atât a copiilor, precum și a adulților. Acum serviciul de răgaz este un plasament provizoriu, într-un serviciu specializat al acestor persoane cu dizabilități, astfel asigurându-se îngrijirea pentru 24 de ore, dar pe o perioadă determinată de timp, până la 30 de zile. Și aceiași părinți au nevoie de tratament, fie de intervenție medicală, fie chiar de a pleca la odihnă și în acest caz chiar nu au în grija cui să lase acești copii sau aceste persoane. Serviciul respectiv oferă un suport familiei, persoanei nemijlocit.”

EUROPA LIBERĂ: Ce mecanisme legale de finanțare a serviciilor sociale există acum în R. Moldova?

VIORICA DUMBRĂVEANU: „Ceea ce ține de finanțarea serviciilor sociale, la momentul actual sursele de finanțare îl reprezintă bugetul de stat, bugetele unităților administrativ teritoriale, dar deseori sunt finanțate și din sursele extra-bugetare, finanțate fiind de către donatori.

Nomenclatorul este un prim pas de sistematizare a serviciilor sociale, care cuprinde totodată și statele orientative de personal care sunt încadrate în serviciile respective, ulterior urmând a fi elaborate statele tip pentru servicii sociale și mecanismul de contractare sau de procurare a serviciilor sociale.

Avem foarte multe servicii dezvoltate de organizațiile non-guvernamentale, care sunt de o calitate înaltă. În cazul respectiv, dacă într-un centru raional există un centru de zi pentru copii cu dizabilități care este instituit de o organizație neguvernamentală, nu mai are sens ca și autoritatea publică locală să instituie un alt serviciu doar cu statut de instituție publică, care va fi finanțat din bugetul local în cazul în care ar putea să contracteze servicii de calitate de la o organizație non-guvernamentală existentă.

Totodată noi vorbim și despre necesitatea existenței și unor programe naționale, să existe și o concurență loială între prestatori și să fie direcționați banii inclusiv de la bugetul de stat către prestatorii respectivi.”

EUROPA LIBERĂ: Există organizații neguvernamentale și companii private care prestează servicii sociale. Cât de dezvoltată este rețeaua acestor organizații, companii și, mai

ales, de unde iau banii pentru a oferi respectivele servicii?

VIORICA DUMBRĂVEANU: „Există o rețea bine dezvoltată a organizațiilor neguvernamentale, prestatoare de servicii sociale și care deseori sunt finanțate din surse extra-bugetare, dar în cazul respectiv am putea și noi să direcționăm banii existenți în bugetul de stat pentru că este vorba de cetățenii Republicii Moldova, este vorba de protecția unor potențiali beneficiari în serviciile respective și aici am putea să aprofundăm acel parteneriat public privat despre care se vorbește și să îl direcționăm către binele beneficiarului.”

EUROPA LIBERĂ: Dna Dumbrăveanu, pentru că, de obicei, o bună parte a populației habar nu are de necazurile unui număr anumit de cetățeni, ați putea să exemplificați ce sunt niște servicii sociale, cine le prestează și cui sunt destinate în mod prioritar?

VIORICA DUMBRĂVEANU: „Serviciile sociale sunt niște măsuri de protecție a persoanelor care sunt într-o situație de dificultate, care nu o pot depăși în mod independent, și sunt prestate pentru a preveni marginalizarea acestor persoane și excluderea socială a lor.

Serviciile sociale sunt servicii destinate copiilor; cum sunt serviciile de tip familial, de exemplu în baza unei familii se instuie un serviciu și copilului i se prestează servicii într-un mediu familial obișnuit. Există servicii cum sunt centrele de zi, pentru copiii cu dizabilități, pentru copii în situație de risc și există servicii cu specializare înaltă, astea care sunt în subordinea Ministerului Muncii, Protecției Sociale și a Familiei ca, de exemplu, casele internat pentru copii cu deficiențe mintale.

Există servicii care sunt prestate persoanelor în etate, de exemplu celor care sunt solitare și în localitatea în care domiciliază nu au absolut pe nimeni. În ca-

zul respectiv li se prestează serviciul de deservire la domiciliu. Există acele aziluri pentru bătrâni unde sunt prestate servicii persoanelor respective.

Deci există o gamă foarte largă de servicii sociale și Nomenclatorul serviciilor sociale anume realizează o clasificare a acestor servicii, atât pe nivele administrative, pe tipuri de servicii sociale, cât și pe grupuri de beneficiari.”

EUROPA LIBERĂ: Dar cum este Republica Moldova ca țară din acest punct de vedere? Reușește să acopere necesitățile ce țin de aceste servicii sociale sau rămân, totuși, în afara posibilităților și financiare, inclusiv ale statului și donatorilor, mai mulți oameni care ar fi trebuit să se bucure de asemenea servicii sociale.

VIORICA DUMBRĂVEANU: „Trebuie să recunoaștem că avem o gamă foarte largă de servicii sociale dezvoltate în Republica Moldova, dar nu întotdeauna ele corespund necesităților beneficiarilor dintr-o localitate sau alta. De ce se întâmplă aceasta? De multe ori foarte mult depinde și de autoritatea publică locală.

Aș menționa că avem raioane unde sunt foarte multe servicii sociale dezvoltate și unde inițiativa autorităților publice este extrem de activă în a mai dezvolta servicii sociale, dar există unități administrative teritoriale, cu regret, unde avem chiar unități de servicii sociale și care sigur că nu pot să reacționeze prompt la necesitățile beneficiarilor, referindu-i către instituții rezidențiale, chiar dacă politica statului este cu totul alta; pentru că atât persoana cu dizabilități cât și copii să rămână în comunitate, în mediul familial, dar din lipsa serviciilor sociale, din lipsa unui spirit de inițiativă chiar și al autorităților publice locale, de regulă se realizează referirea acestora fie în alte raioane, fie la serviciile de specializare înaltă.” ■

Visând, după sârma ghimpată

ZIARUL DE GARDĂ, 8 DECEMBRIE 2011

Rămași fără părinți și fără prieteni, adolescenții nesupravegheați de nimeni comit mai multe greșeli sau chiar infracțiuni, pentru care apoi sunt trași la răspundere. În penitenciare, unde sunt plasați acești copii, angajații încearcă să-i învețe mai multe lucruri, să le cultive unele abilități, astfel încât atunci când vor ieși la libertate să se poată descurca și să nu mai revină la viața lor anterioară.

Olga BULAT

Valentina Pitula face parte dintr-o familie defavorizată, cu mulți copii. Deși are 18 ani, a învățat abia de curând să citească și să scrie. În prezent, ea se află la Penitenciarul nr. 7 din comuna Rusca, r. Hâncești, în sectorul destinat detenției minorelor.

În penitenciar din prostie

Când am văzut-o pe Valentina pentru prima oară, lucra la mașina de cusut, gândindu-se la modelele ce urmează să le coase în viitor. După ce am făcut cunoștință, am întrebato cum a ajuns în penitenciar. A plecat capul, privindu-și mâinile în care ținea o bucată de stofă, și, după o pauză, mi-a spus: «Din prostie. Eram tânără și proastă. Nu mă gândeam la urmări».

Rămasă orfană, a făcut cunoștință cu un grup de adolescenți cu care a început să fure. În una dintre zile, au fost prinși. Valentina a fost condamnată în temeiul art.186 alin. (2) lit. b) c) d) CP «pentru faptul că, de la sfârșitul anului 2008 până la 30.01.2009, acționând cu o intenție unică, caracterizată prin două sau mai multe acțiuni infracționale identice, comise cu un singur scop, prin înțelegere prealabilă (împreună cu alți complici), cu scopul sustragerii pe ascuns a bunurilor altei persoane, prin spargerea ușii de la intrare, au pătruns în centrul comercial «Triada Lux», de pe str. Dostoevski, 1, din mun. Bălți, de unde au sustras pe ascuns bunurile proprietarului menționat în valoare totală de 12882,78 lei, cauzându-i proprietarului daună în proporție considerabilă».

Valentina vorbește deschis despre trecutul său, dar remarcă cât de mult îi pare rău pentru cele săvârșite. Spune că va face tot posibilul să nu-și repete greșelile, dar, pentru aceasta, are nevoie de sprijin, de familie, cu care nu s-a văzut de mult timp, dar și de noroc. Ea speră să-

și poată găsi un loc de muncă, astfel încât să poată face un ban cinstit și să revină la viața anterioară.

Scrisorile, mijloc de comunicare

Valentina trebuie să stea în penitenciar încă 1,3 ani. Îi este dor de familia sa. Singurele persoane apropiate sunt bunicii și fratele mai mare, cu care corespundează. Deși vorbește despre un singur frate, tânăra face parte dintr-o familie cu șapte copii. Ceilalți frați și surori se află în diverse orfelinate. Pe unii dintre ei nici nu i-a cunoscut. Vorbește cu căldură despre bunici și despre mama, care a decedat acum câțiva ani. Ultima oară când și-a văzut bunica a fost în iulie 2010, când se afla la penitenciarul din Bălți. Bunicii îi este greu să-și viziteze nepoata, care se află la o distanță considerabilă.

Astfel, singura posibilitate de comunicare sunt scrisorile și convorbirile telefonice, pe care deținuții au dreptul să le efectueze o dată la două săptămâni. Valentina nu uită să telefoneze acasă, dar nici să scrie scrisori, deși acest lucru e destul de anevoios pentru ea. Inițial, era chiar imposibil, deoarece Valentina nu știa carte. Prima dată bunica a trimis-o la școală împreună cu semenii săi, dar peste o lună a venit din Crimeea mama Valentinei și a luat-o de acolo. A reușit să învețe alfabetul. Atât.

A învățat să citească în penitenciar

A doua oară, după decesul mamei, Valentina a fost iarăși înscrisă la școală. A mers din nou în clasa I, dar avea deja 14 ani. Tânăra spune că nu se simțea bine acolo și că îi era jenă din cauza diferenței de vârstă dintre ea și colegii de clasă: «Îmi era rușine. Toată școala râdea de mine. Bineînțeles că fugeam de acolo». Apoi, a fost plasată într-un centru de plasament temporar pentru minori, unde a întâmpinat aceleași probleme.

Valentina Pitula, 18 ani, frecventează orele de croitorie din cadrul penitenciarului. Ea speră că, atunci când va ieși la libertate, acest lucru o va ajuta să facă studii în acest domeniu sau să-și găsească un serviciu. Tot aici, tânăra a învățat și să citească. Scrisorile primite de la bunica le citește pe silabe.

Când a ajuns în penitenciar, Valentina nu știa cu ce să se ocupe, nu înțelegea cum va decurge viața ei în continuare. A încercat să-și găsească o ocupație. I se aduceau reviste de la bibliotecă, ea le răsfoia, dar a apărut interesul pentru ceea ce era scris și, astfel, a început să-și amintească literele. Apoi, a început să învețe și cu profesorul care predă româna în penitenciar de două ori pe săptămână.

Nimeni nu râde de ea, deoarece mulți dintre deținuți s-au aflat în aceeași situație. Oamenii de aici înțeleg acest lucru. Anastasia Sava, șef al Serviciului activitate educativă, psihologică și asistență socială, susține că și printre persoanele mature sunt analfabeți, care «n-au frecventat o școală și, respectiv, nu știu a scrie și a citi, și încercăm să lucrăm și cu ele, ca să se poată descurca mai ușor la libertate».

Valentinei îi place să învețe: «Niciodată nu este târziu să înveți. Anterior nu conștientizam acest lucru. Acum, însă, multe s-au schimbat». Tânăra speră să învețe să citească fluent, căci citește destul de greu, mai ales dacă e scris de mână. Ea citește încă pe silabe, scrie cu multe greșeli, dar e bucuroasă că nu trebuie să roage pe altcineva să le scrie celor apropiați în locul ei. Valentina păstrează toate scrisorile într-o cutie. Se plânge că bunica îi scrie tot mai rar, dar înțelege că-i este greu, mai ales acum, când s-a îmbolnăvit bunelul.

Activă în toate domeniile

Pe lângă faptul că învață a citi, Valentina încearcă să se includă în toate activitățile posibile. În septembrie a început să frecventeze orele de croitorie și este convinsă că acest lucru «îmi va fi de folos în viață, de exemplu, când voi avea familie, voi putea să le cos ceva copiilor mei». A reușit să-și coase deja o geantă și se gândește la modelul unui maiou de

vară: «Vreau să fie unul deosebit, ca la nimeni altul».

Deși îi place să coase, Valentina spune că, de fapt, visul ei este altul. Își dorește mult să devină bucătăreasă. Spune că e un vis neînsemnat, dar atunci când vorbește despre el, i se aprinde o luminiță în ochi. În penitenciar, de curând, s-a deschis o secție unde se vor preda ore de bucătar. Astfel, visul Valentinei se va realiza. Anastasia Sava spune că Valentina nu pierde timpul și deja s-a înscris la aceste ore. Pe lângă lecțiile de croitorie, Valentina s-a angajat să coase saci la întreprinderea de pe teritoriu, având posibilitatea să obțină și un ban. Mai mult, de sărbători, deținutele pregătesc concerte, la care Valentina încearcă să ia parte, frecventând cu regularitate toate repetițiile. Îi place să cânte, dar și să danseze, îndeosebi îi plac dansurile țigănești, fiindcă aparțin poporului ei și-i sunt mai aproape de suflet.

La 18 ani cu statut de minoră

Deși a împlinit 18 ani, Valentina continuă să se afle în penitenciar cu statut de minoră. Acest drept i se acordă de instanța de judecată. Victor Deviza, șef adjunct al penitenciarului, explică procedura: «Statutul de minor poate fi păstrat până la 21 de ani. Când deținutul împlinește 18 ani, ne adresăm la comisia penitenciarului. Dacă are un comportament bun, nu are încălcări de regim, se caracterizează pozitiv, atunci se înaintează materialele în instanța de judecată ca să-i fie prelungit statutul de minor până la vârsta de 21 de ani».

La Rusca sunt închise și femeile mature. Deși se află pe același teritoriu, există două aripi, una pentru mături și alta pentru minori. Cu toate acestea, ele se întâlnesc și comunică între ele. Valentina spune că încearcă să fie amabilă cu celelalte deținute, să nu le tutuiască, ținând cont de faptul că sunt mai în vârstă. Acest lucru, însă, le supără pe deținute, care vor ca toată lumea să li se adreseze la egal. Valentina e puțin nedumescă, spune că, dacă le va tutui, cum i se cere, va fi învinuită de lipsă de respect.

În odaia sa, pe care o împarte cu o altă minoră, Valentina are un calendar, în care, inițial, însemna cât timp este privată de libertate și număra câte zile i-au mai rămas. De la un timp, însă, a încetat să mai însemne, deoarece, astfel, timpul pare să treacă mai repede, iar ea încearcă să se concentreze pe lecții și lucru.

În prezent, în Penitenciarul nr. 7 — Rusca, sunt 282 de deținute, dintre care două sunt minore. Victor Deviza susține că «cifra respectivă în ultimul timp este stabilă. Acum câțiva ani, am avut 6 deținute minore, dar aceasta a fost cifra maximă». Pe de altă parte, în penitenciarul de la Rusca, nu s-a întâmplat să nu fie nicio deținută minoră. ■

Casa în care încălzesc inimi

UNGHIU, 9 DECEMBRIE 2011

Demult vroiam să fac o vizită la Centrul de plasament pentru mame și copii din orașul Comești și iată că a apărut o ocazie. Voi menționa de la bun început că centrul a produs asupra mea o impresie puternică. În clădirea mică, bine amenajată sunt toate condițiile pentru ca tinerele mame cu copii să ducă o viață decentă și liniștită. Aici e cald, confortabil, curat, podeaua în coridor e acoperită cu un preș, în bucătăria spațioasă sunt toate cele necesare pentru a pregăti mâncare, chiar și un maneaj în care poate sta copilul în timp ce mama lui pregătește bucatele. Este și o cameră de odihnă cu divane, televizor, scrânciob de cameră pentru copii. Tinerele femei stau câte două într-o odaie, care e amenajată cu paturi comode și pătucuri foarte frumoase cu baldachin pentru copii. Pe podea e un covor modern, rotund. Centrul e prevăzut pentru cinci beneficiare. Această instituție le oferă un adăpost tinerelor mame în situații extreme, care nu au unde și cu ce să trăiască.

Valentina SLOTINA

Una dintre cele patru lucrătoare sociale, o femeie simpatică, Marina Gârbea, care muncește aici de la data deschiderii centrului, spune că sunt nevoiți să se ocupe de perfectarea documentelor, să stea de vorbă cu părinții fetelor, doar relațiile multora dintre ele cu părinții sunt

încordate, cu toate că aceștia au înțeles și au acceptat ceea ce s-a întâmplat cu fiica lor – sarcina timpurie, la 16-17 ani, și nașterea copilului. În plus, timp de șase luni – acesta e termenul maxim de aflare la centru – trebuie să decidă unde se va duce mama cu copilul, unde va găsi adăpost. N-au fost cazuri ca mama și copilul să fie dați pe ușă afară.

Potrivit Marinei Gârbea, chiar și atunci când mamele se întorc în familie, în primele trei luni lucrătorii sociali se interesează des de soarta lor, își fac griji ca să nu lase undeva copilul, să nu renunțe la el. Și după aceasta mult timp îl întreabă pe lucrătorul social de la primărie cum trăiesc fostele beneficiare ale centrului. Dar se întâmplă și ca fetele să vină la centru din nou. Nu demult a fost un caz când o fată care a crescut la școala-internat și căreia dintre rude i-au rămas doar surorile, din nou s-a pomenit aici. Potrivit lucrătorului social, fata consideră că statul îi este dator și nu vrea să facă nimic pentru a-și schimba soarta. Apropos, cea mai grea e munca cu mamele de 16-17 ani care parcă înțeleg ce e bine și ce nu, dar oricum fac așa cum vor ele, poți de zece ori să le spui una și aceeași, dar ele parcă nu te aud, pe când cele mai mari înțeleg bine totul.

N-ar dori lucrătorii sociali să-și mai asume o responsabilitate – să-i caute pe tații nepăsători, din vina cărora, în primul rând, nimeresc aici fetele și care, în majoritatea cazurilor, nu sună, nu se interesează și nu se arată. Desigur, își asumă, dacă femeia roagă să stabilească relații cu tatăl copilului.

Cu regret, centrul niciodată nu e pustiu, doritoare de a se stabili aici, fie și pentru jumătate de an, sunt. Nu e greu să le înțelegi pe aceste fetițe-mame. Doar multe nici n-au visat la condițiile de aici. În perioada cât stau la centru li se plătește o indemnizație de 1200 lei pe lună, cu care ele trebuie să trăiască, să mănânce, să cumpere scutece și alte lucruri. Salariul lucrătorilor sociali, pare-se, e de 800 lei. Beneficiarele, în plus, nu trebuie să se gândească cu ce să plătească pentru energia electrică, apă, unde să scalde copilul, aici este mașină automat, sunt cărucioare pentru copii, deși, spun mamele, nu li se prea permite să le folosească, chiar dacă ies afară. Interlocuțoarea, care în acești patru ani și jumătate a devenit, presupunem, un psiholog bun, spune că aici sunt create toate condițiile și femeilor le rămâne doar să aibă grijă de copii.

Apropo, o jumătate din beneficiarele centrului se căsătoresc și chiar le invită pe lucrătoarele la nuntă, le mulțumesc că le-au oprit de la pasul nesăbuit, când erau gata să renunțe la copilul de care nimeni nu avea nevoie.

Iată ce povestesc actualele beneficiare ale centrului:

Tatiana, 22 de ani, săteancă: „Existau probleme financiare, nu aveam cu ce să plătesc chiria, nici cu ce să întrețin copilul. Părinții nu-mi ajută. Copilul are 1 an și 10 luni. Aici îmi place, ce-i drept, am o problemă care îmi complică viața”.

Domnica, 21 de ani, săteancă: „Locuiam

la bunica, acum nu am unde trăi. Mama și cu tata s-au despărțit când m-am născut, tata are altă familie, iar tatăl copilului a plecat peste hotare și nu știu unde se află. Îmi place aici, mama și-a găsit un loc de muncă, iar niște oameni buni o adăpostesc”.

Doina, azi împlinește 18 ani, fiica ei, Felicia, are 4 luni: „Am aceeași problemă, nu am bani, nu am unde trăi. Îi mulțumesc asistentului social din sat care mi-a propus să stau la acest centru, am semnat un contract pe jumătate de an, trebuie să mă aflu aici până în aprilie, dar managerul a spus că urmează să plec la 6 ianuarie. Dar eu nu am unde să mă duc și nu am nicio susținere”.

Ina, 17 ani: „Nu am locuință. Mama m-a părăsit și a plecat peste hotare când aveam 3 ani. Am trăit cu tata, care a murit și eu am rămas cu surorile, iar când ele s-au măritat, m-au dat la internat, acolo am stat 7 ani. În 2008 am fost la mama, dar ea nu ne mai iubește, i-am devenit străine. Tata copilului e un băiat de la internat. Nu știu unde e acum. Și anul trecut am trăit aici, dar acum, se pare, e mai rău, ni se acordă mai puțină atenție. În ianuarie trebuie să plec de aici, dar unde să mă duc? Nu am unde trăi”.

Orice am spune, ți se face milă de aceste fete care aproape că n-au avut copilărie, iar pe umerii lor au căzut de acum atâtea greutăți, câte altuia i-ar ajunge pentru viața întreagă. Nu știu cu ce le poți ajuta, e greu de spus care va fi soarta lor de mai departe. În același timp, nu va putea găsi acest stat sărac lucrători sociali pentru fiecare nenorocită care din proprie dorință, din prostie sau lipsă de experiență și-a distrus viața. Am dori să credem că vor întâlni în cale un om bun, un înger păzitor și vor uita această vreme ca pe un vis rău. Dacă cineva dintre cititori dorește să le ajute, telefonați-ne, scrieți-ne... ■

Cenușăreasa din Năpadova

JURNAL DE CHIȘINĂU, 9 DECEMBRIE 2011

„Am primit 250 de euro, pentru ortezele fetei, dar pentru că nu avem viză românească, stăm cu banii în buzunar”

La opt ani, Daniela Rusu din Năpadova, raionul Florești, fostul județ Soroca, își împarte zilele între instruirea la domiciliu și cele două zile pe săptămână în care mama sa o duce la școală pentru orele de franceză. De instruirea sa la domiciliu se ocupă bunica. Ea spune că anul acesta Moș Crăciun a intrat în criză și nu îl va putea ajuta nici bagheta magică cea adevărată pe care o aștepta fetița anul trecut.

Marina LIȚA

În urma unei encefalite virale, Rusu Daniela, de opt ani, a rămas imobilizată într-un cărucior cu roțile. „Ar vrea multe, dar cel mai mare vis al ei este să meargă pe propriile picioare”, ne spune Natalia Rusu, mama fetei.

Bagheta fermecată adevărată

„Anul trecut, până la Crăciun, a citit „Povestea Cenușăresei” și i-a scris lui Moș Crăciun că ar vrea să găsească sub brad bagheta fermecată care face minuni. Când s-a trezit dimineața și a văzut că bagheta dăruită de mine nu are puteri magice și nu o poate face să se deplaseze, a început să plângă. A plâns mult”, povestește femeia, abia reținându-și lacrimile. „Anul acesta i-am spus că a venit criza la Moș Crăciun și nu are bani de cadouri scumpe”, continuă mama.

Natalia Rusu spune că fiica ei era sănătoasă atunci când s-a născut. „Totul a început în mai 2005 cu o febră. Daniela avea pe atunci aproape doi anișori și am mers imediat la spitalul din Camenca, pentru că e cel mai aproape de noi. Medicii însă nu puteau să ne spună ce se întâmplă cu ea. A doua zi, am luat fata și m-am dus la Chișinău, la Centrul Mamei și Copilului. Vineri seara, când am ajuns, am fost internate, dar medicul a venit la noi abia luni. Până luni, fetița a paralizat”, își amintește cu durere mama.

Între medici și preoți

Timp de 11 zile, Daniela a stat în secția de terapie intensivă de la Centrul Mamei și Copilului, iar apoi opt zile în spital. „Dar am încetat să mai am încredere în medicamentele pe care ni le-au prescris medicii. Luam doar un preparat care o

ajuta și am fost pe la mai multe mănăstiri. Pot să spun că am văzut rezultate vizibile”, comunică aceasta.

De anul trecut, este elevă, singura elevă a buncii, fostă profesoară, pentru că se deplasează greu și este instruită la domiciliu. „Îi place matematica, mai puțin limba română, pentru că are de scris mult. Nu are un scris caligrafic, dar mă bucură că poate ține pixul în mână și scrie. Desenează frumos. Îi place să se uite la desenele animate cu Winx și desenează păpușile din acest film. Îi plac și rechizitele școlare cu aceste personaje”, ne spune Maria Rusu, bunica Danielei.

Acum, cu proiectul de incluziune școlară, Daniela se deplasează la școală de două ori pe săptămână, unde face ore de limba franceză. „Au făcut la școală și o pantă de urcare și coborâre, dar e cam abruptă, nu pot stăpâni scaunul cu roțile, și o duce fiica mea”, spune Maria Rusu. E frig afară și până ajungem la școală îngheață copilul”, spune îngrijorată mama.

Scaun cu roțile pentru copiii de patru ani

Mama fetei spune că scaunul cu roțile este pentru copiii de patru ani. „Nu este bun pentru drumurile noastre din sat, în plus, fata mea a crescut din el. Dacă nu avem posibilitatea să cumpărăm unul pentru vârsta ei, ne mulțumim și cu ce avem și ne descurcăm cum putem”, spune cu tristețe mama fetei. Și asta pentru că, din cauza că trebuie să o îngrijească pe Daniela, nu se poate angaja, mama fiind singura persoană din lume care o mai ajută. Cu ce poate. „Primim în fiecare lună o pensie de 606 lei pentru fetiță, la care se mai adaugă un ajutor de 260 de lei”, susține femeia.

Fără orteză din cauza vizei

Aceasta se bucură că specialistul în kinetoterapie a reușit să o facă pe copilă să se miște. „Era imobilizată la pat, acum se poate mișca în patru labe. Dar am depus eforturi mari. Am fost și la Moscova”, ne spune mama.

Acum ar vrea să poată pleca în România ca să-i pună orteze la picioare. „O doamnă din Finlanda ne-a trimis 250 de Euro, pentru aceste orteze, care sunt niște încălțări din plastic ce îndreaptă talpa piciorului. De trei – patru luni încercăm să obținem o viză românească, am mers la Consulatul României de la Bălți, dar ne-au refuzat. O mie de lei am cheltuit, acum nu mai avem bani să mai încercăm o dată”, conchide cu tristețe bunica. ■

Есть дети, которые по разным причинам остались без семьи, и есть семьи, которые очень нуждаются в детях. Обрести друг друга в нашем городе им помогают в отделе социального обеспечения и защиты семьи примарии. О проблеме усыновления мы побеседовали с Татьяной Чорбэ, главным специалистом по защите прав ребёнка.

Наталья ПЕТРУСЕВИЧ

Кому можно и кому нельзя?

Вся процедура усыновления регулируется новым Законом «О правовом режиме усыновления», который вступил в силу в начале этого года. Правда, часть механизмов, предусмотренных этим законом, ещё не совсем доработана. Тем не менее основные процессы регламентируются именно этим документом.

Стать усыновителями в Молдове могут граждане, достигшие **25 лет**. При этом они должны быть старше детей, которых желают усыновить, не менее чем на **18** и не более чем на **48 лет**. Закон не обязывает усыновителя состоять в браке, следовательно, приёмным родителем может стать и незамужняя мама, и неженатый папа.

Не могут быть усыновителями граждане, лишённые ранее родительских прав или уклоняющиеся от исполнения родительских обязанностей, например от выплаты алиментов, а также страдающие некоторыми заболеваниями.

С чего начать?

В первую очередь желающий стать родителем должен обратиться в отдел социального обеспечения и защиты семьи примарии, который выполняет функции органа опеки и попечительства, в каб. **129** (приёмные дни — понедельник, среда с

9.00 до 12.00) с заявлением и определённым пакетом документов.

«Мы обязаны изучить условия проживания заявителя и условия, которые могут быть предоставлены ребёнку. Свои заключения должны вынести психолог и педагог, а также медицинская комиссия. Кроме того, закон предусматривает 12-часовой курс обучения усыновителей, который включает лекции юриста, врача и психолога. После этого гражданин получает свидетельство усыновителя, которое действительно в течение года, и допуск к знакомству с детьми, у которых есть статус ребёнка, подлежащего усыновлению», — рассказала Татьяна Чорбэ.

Правда, по её словам, с прохождением курса обучения пока есть сложности, так как в городе нет аттестованных специалистов для его проведения.

Специалисты оценивают также материальное положение заявителя, но конкретных цифр, каков именно должен быть доход потенциального родителя, законодательство не определяет.

Данные гражданина, получившего свидетельство усыновителя, заносятся в Государственный регистр усыновлений при Министерстве труда, социальной защиты и семьи.

Потенциальных родителей больше, чем детей

За последние два года в Бельцах свидетельства усыновителей получили **33** семьи, среди которых не только бельчане, но и жители других регионов страны. За этот же период произошло **14** усыновлений, причём в двух случаях были взяты в семью сразу по двое детей. То есть **16** детей в 2010—2011 гг. обрели родителей.

Нас сегодняшний день в бельцком Центре временного размещения и реабилитации детей находятся **77** детей. Однако только четверо из них подлежат усыновлению.

«Если по старому законодательству можно было усыновлять детей, чьи биологические родители умерли либо отказались от них, то сейчас необходимо согласие всех родственников до четвёртой степени: бабушек, дедушек, тётей, дядей, совершеннолетних братьев и сестёр», — пояснила Татьяна Чорбэ.

Дети, получившие статус подлежащего

Татьяна Чорбэ:
«Большинство усыновителей — люди с большими сердцами...»
Фото Н. Петрусевич

усыновлению, также заносятся в Государственный регистр усыновлений.

По словам главного специалиста по защите прав ребёнка, большинство потенциальных родителей хотят брать в семью новорождённых и в основном почему-то девочек. Но часто бывает, что, увидев детей, которые подлежат усыновлению, берут и более старших.

Знакомство и привыкание

Процедура усыновления — процесс очень ответственный для всех сторон. Поэтому законодательством предусмотрена длительная процедура для определения соответствия между усыновителем и ребёнком.

Сначала для потенциальных родителей и детей организуют просто встречи в присутствии психолога или социального ассистента в том центре, где ребёнок проживает.

На этом этапе случается, что усыновители передумывают брать детей, испугавшись сложностей. Потенциальные родители имеют право вместе с ребёнком пойти к врачам-специалистам, чтобы получить полную информацию о состоянии его здоровья и соизмерить свои силы и возможности. К сожалению, абсолютно здоровых детей сейчас встретишь редко.

Но если специалисты видят, что будущие родители и дети тянутся друг к другу, то усыновителям разрешают взять ребёнка к себе на три «пробных» месяца. Всё это время специалисты должны проводить мониторинг их отношений. И только по прошествии 90 дней орган опеки и попечительства разрешает обратиться в суд для установления усыновления. Если ребёнок старше 10 лет, то в суде потребуется его согласие.

После усыновления в течение нескольких лет за отношениями в такой семье должны следить специалисты: психологи, педагоги, социальные работники. *«Здесь у нас порой возникают сложности, так как усыновление, согласно нашему законодательству, процесс тайный, и граждане не хотят, чтоб эта информация была доступна более широкому кругу лиц, — говорит наша собеседница. — Хотя в других странах считается нормальным, что все знают об усыновлении в семье. Но у нас несколько другой менталитет».*

Международное усыновление

Иностранные граждане могут усыновить молдавских детей, если те страдают тяжёлыми заболеваниями либо не были востребованы местными усыновителями

в течение двух лет со дня постановки на учёт.

«Могу сказать, что в нашем городе международное усыновление — самое успешное, — отметила Татьяна Чорбэ. — За те 12 лет, что я работаю по этим вопросам, от иностранцев не было ни одного отказа от усыновления. Согласно Гаагской конвенции, иностранные усыновители в течение пяти лет высылают нам отчёты о развитии и воспитании ребёнка: с фотографиями, выкладками психолога, педагога, членов семьи, родственников. За это же время среди местных усыновителей, к сожалению, было три отказа. В одном случае ребёнка вернули через два года, в другом — двоих малышей через полтора года. Родители не справились со своими обязанностями. Дети были педагогически запущенными, и усыновители, видимо, не рассчитали своих сил».

Иностранцы осознанно берут детей со сложными заболеваниями и добиваются успеха в их лечении.

«За рубежом есть специальные агентства, которые занимаются подготовкой документов для усыновления. С будущими родителями работают специалисты: педагоги, психологи, врачи, и, принимая решение взять ребёнка, иностранцы отдают себе отчёт в том, что их ждёт», — считает Татьяна Яковлевна.

В практике нашего города был даже случай, когда ребёнка усыновил зарубежный отец-одиночка. *«Мы отнеслись очень настороженно к такой идее. Сами понимаете, какая сейчас в мире ситуация. Этот мужчина приезжал несколько раз со своей мамой, с сёстрами и убедил всех, включая суд, в благородстве своих намерений. В настоящий момент ребёнок в этой семье прекрасно развивается и у него всё хорошо», —* рассказала специалист по защите прав ребёнка.

В поисках наследника

Потенциальный усыновитель, подавая заявление, должен указать причины, по которым он желает взять ребёнка. По словам Татьяны Яковлевны, редко можно слышать, что цель усыновления — дать ребёнку, оказавшемуся в сложной ситуации, любовь, возможность получить образование, профессию, сделать его счастливым. Чаще всего мотивом является то, что *«некому оставить большое хозяйство: машину, корову, квоту и т. д.».*

Тем не менее, отмечает Татьяна Чорбэ, среди усыновителей большинство — люди с большими сердцами, хотя, может, и не все могут выразить словами свои чувства ■

O poveste amară a bătrânilor

CURIERUL DE HÂNCEȘTI, 16 DECEMBRIE 2011

Singuratici și cumiunți, mulți vârstnici își așteaptă în zadar copiii, care sunt prea ocupați cu grijile zilnice pentru a-și aminti de părinți sau de bunici. Marea majoritate a moldovenilor consideră că îngrijirea bătrânilor este responsabilitatea statului.

Tatiana TODOSEICIUC

Anume din acest considerent, sute de bătrâni zac în spitale uitați de rude, zeci de vârstnici sunt internați în aziluri de bătrâni. Mulți alții trăiesc chinuți de singurătate, boală și sărăcie, cu teama de a cere ajutorul cuiva. Moș Nicolae și mătușa Ecaterina Gonța din s. Drăgușeni Noi, rl Hâncești au lucrat o viață în colhoz, au muncit din greu pentru a-și face „trudozile”, ridicând faima colhozului și a satului. Au crescut mulți copii, le-au oferit la toți o educație bună și studii pentru a-i vedea oameni mari, au botezat o jumătate din copiii satului pentru a avea cumătri și a fi în rând cu lumea. Astăzi, însă, ajunși la vârsta bătrâneții, din păcate, sunt uitați de o lume întreagă. Bolnavi și neputincioși, cu ochii plini de lacrimi și deznădejde i-am găsit acasă singuri, în cămeruța lor sărăcăcioasă cu un pat de lemn și o „lijancă”. Unicul lux este focul din plita care asigură căldura casei. Mătușa Ecaterina, cu ochii înecați în lacrimi prin care se citea durerea și disperarea ne mărturisii întristată: „Nimeni, dragă, nu ne trece pragul cu lunile..., să vină să ne dea o mână de ajutor, o cană cu apă, sau măcar să ne-ntrebe ce facem”. Ambii sunt invalizi. Mătușa Ecaterina are gradul doi de invaliditate: „Am probleme cu inima, tensiunea îmi dă bătăi de cap, și multe altele. Moș Nicolae are vederea slabă de tot. I s-a făcut o operație la ochi, dar a fost nereușită. El nu are certificat de invaliditate, deoarece nu poate merge singur la medic să și-l facă. În situația în care se află, menține cum poate gospodăria.

Copiii își au grijile lor

Mătușa Ecaterina și moș Nicolae au patru copii, fiecare dintre ei este aranjat la casa lui, au familiile lor: „Am două fete în Strășeni, un băiat în România, și altul în

Italia. Ne vizitează ei, dar foarte rar, pentru că au familiile lor, serviciu...”. În sat au multe neamuri - nepoți, cumătri și fini de botez, dar toți au uitat drumul spre ei. „Cât eram în putere, eram văzuți de toată lumea, mereu pe tabla de onoare a satului, întotdeauna printre oameni la nunți, petreceri, cumătrii, iar acum, doar poștărița ne mai trece pragul când ne aduce pensia și finul Toader”, ne spune gospodina casei cu vocea tremurândă ștergându-și lacrimile de pe obraji. Deși una din fiice le-a propus să se mute cu traiul la ei, bătrânii nu se îndură să-și lase gospodăria în care au muncit o viață: „Aici am trăit, aici am muncit, ne-am crescut copiii, aici vrem să murim... Și cimitirul e alături..., doar că Domnul nu se îndură să ne ia la el...”. Neputința și boala de care sunt măcinați zilnic îi fac să se roage de moarte, deoarece aceasta este unica scăpare pentru ei: „Cui trebuie noi, doi bătrâni neputincioși și bolnavi?!”, spune moș Nicolae. Și sărăcia îi chinuie, deoarece pensia pe care o primesc ei în doi (1400 lei) se duce mai mult pentru procurarea medicamentelor.

Primăria îi va ajuta după posibilități

Am contactat primarul localității, dna Daria Gonța, care cunoaște situația critică a acestor bătrâni, dar pentru că aceștia au copii, ei nu fac parte din categoria persoanelor solitare, de aceea nu pot fi luați în grija statului: „Cunosc foarte bine familia Gonța, au fost la timpul lor oameni gospodari și vă asigur că vom întreprinde ceva pentru a-i susține. În calitate de nou primar mă îngrijorează mult situația tuturor bătrânilor din localitate, de aceea voi mobiliza tinerii din consiliul tineretului, dar și asistentul social pentru a le face câte o vizită și a le acorda o mână de ajutor”. Marea majoritate a bătrânilor din țară au o soartă similară protagoniștilor noștri. Mulți dintre bătrâni își duc zilele într-o sărăcie lucie, boală și singurătate. Pe unii dintre ei, copiii i-au uitat, aceștia fiind ocupați de grijile cotidiene, de goana după bani, de obținerea unei cariere profesionale, uitând cu desăvârșire că în pragul casei părintești, cu ochii pironiți la drum, stau cei ce le-au dat viață. ■

Printre deținuți, despre drepturile omului

OBSERVATORUL DE NORD, 18 DECEMBRIE 2011

Clasele a X-a și câțiva elevi dintr-a XI-a de la liceul „A. S. Pușkin” din Soroca au decis să marcheze aniversarea a 63-a de la adoptarea și proclamarea de către Adunarea Generală ONU a Declarației universale a drepturilor omului printr-o excursie la penitenciarul din Soroca. Liceenii au vrut să știe cum se respectă drepturile deținuților.

.....
Nina NECULCE

Drepturile deținuților se respectă

Informația le-a fost oferită în principal de domnii Sergiu Cobâlaș, șef de sector al Serviciului Activitate Educativă și șeful penitenciarului, căpitanul de justiție Sergiu Ceban.

Chiar în debutul întâlnirii elevilor li s-a spus că drepturile celor închiși sunt puțin mai limitate, dar se respectă. Vorbind despre dreptul la muncă, domnul Cobâlaș a precizat: „Condamnații se bucură de acest drept. Ei pot fi antrenați atât la munci remunerate, cât și la munci neremunerate. Pot îndeplini câte 10 ore pe

săptămână munci neremunerate, care se iau în considerație la eliberarea condiționată înainte de termen. Pentru a se angaja la munci remunerate ei sunt obligați să depună o cerere. Nu-i impune nimeni, se angajează după dorință. Atât doar că banii nu li se dau la mână, ci se depun pe un cont special în contabilitate. Acești bani pot fi transmiși prin intermediul poștei rudelor sau deținutul poate să-și ia în contul lor anumite lucruri din buticul penitenciarului. Totodată condamnații beneficiază de un calcul privilegiat al zilelor de muncă. Cei care activează la munci obișnuite, de exemplu, dacă au lucrat 12 zile, șase zile li se scot din termenul de pedeapsă, adică muncesc două zile pentru trei. Iar deținuții care îndeplinesc munci nocive muncesc o zi pentru trei. Și atunci când vine vorba de eliberarea condiționată înainte de termen, se eliberează condiționat condamnatul care a prestat munca remunerată ori neremunerată. Prin urmare, dacă el nu lucrează, stă până la expirarea termenului fără nicio reducere”. Elevii s-au interesat și despre cum este respectat dreptul la asigurarea medicală și au aflat că în penitenciar există un punct medical în frunte cu un medic-șef și câțiva lucrători medicali

și orice deținut, atunci când are probleme de sănătate, se poate adresa medicului. Serviciile medicale aici sunt oferite gratis. Atunci când apar probleme mai grave de sănătate, condamnatul este transportat la penitenciarul din Pruncu, unde este spitalizat. După ce s-au clarificat în problema respectării drepturilor deținuților, elevii s-au interesat: „Câți condamnați sunt în prezent?” și au aflat că sunt 659, pe timpul URSS erau peste o mie; „Care este cel mai mare termen de detenție?” și au aflat că 35 de ani; „Ce vârstă au cel mai tânăr și cel mai în vârstă condamnat?” și au aflat că 18 și 75 de ani. De asemenea s-au interesat ce studii au condamnații, dacă au posibilitatea să însușească o meserie între pereții închisorii, dacă dispun de bibliotecă și multe altele. Au aflat că printre condamnați doar câțiva sunt cu studii superioare, majoritatea au școala medie, dar sunt și din cei care doar știu să scrie și să citească.

Excursie prin închisoare

După discuțiile la masa rotundă, elevii și profesorii au vizitat sălile de studiu, biblioteca, sala de sport, cantina, terenurile pentru plimbare, punctul medical, carcera, au mers în cazarma deținuților, discutând cu ei. La ușa camerei deținutului Vasile ei s-au oprit și au admirat lucrările frumoase executate de acesta: divane și jilțuri în miniatură, lădițe pentru bijuterii, rame pentru fotografii. La final am solicitat câteva păreri.

Ana Trihovskaia: „Aproape că nu aveam idee cum arată un penitenciar și ce fac aici deținuții. Astăzi am aflat și am înțeles că drepturile nu le sunt încălcate”.

Alina Vacaru: „Atmosfera e apăsătoare. Cred că nimeni dintre noi nu și-ar dori să nimerească aici. Mi s-a făcut jale de deținuți, cu toate că au condiții satisfăcătoare, deși s-ar putea și mai bine, dar aceasta deja e o altă fațetă a problemei – finanțele. E curat prin camere, e curat în cantină, mâncare li se dă, nu îndură foame”.

Alisa Ocina: „Ajunși aici, acești oameni cred că regretă amarnic ceea ce au făcut. Au vorbit cu noi, nu s-au comportat agresiv. În ani lungi de detenție au timp să mediteze îndeajuns asupra crimelor săvârșite și, ieșind la libertate, să se corecteze”.

Valeriu Lisnic, profesor de istorie:

„A fost o plăcere deosebită să-i ascultăm pe angajații instituției vorbindu-ne despre respectarea drepturilor deținuților. Am discutat un spectru larg de aspecte ce țin de domeniul omului aflat în detenție. Interesant le-a fost și elevilor să asculte, interesant ne-a fost și nouă. Ne întoarcem acasă cu lecția învățată”. ■

Un an reușit în domeniul drepturilor omului, dar și cu oportunități ratate

INFO-PRIM NEO, 30 DECEMBRIE 2011

Anul 2011 a fost un an cu mai multe reușite în domeniul respectării drepturilor omului. Solicitată de Info-Prim Neo, Stella Jantuan, vicepreședintele Comisiei parlamentare drepturile omului și relații interetnice, a spus că în acest an comisia împreună cu organizațiile neguvernamentale în drepturile omului au reușit mai multe decât în 2010.

Mariana GALBEN

„O mare realizare au fost dezbaterile publice la Planul național pentru drepturile omului, au fost stabilite domeniile, prioritățile. Importantă a fost și adoptarea cadrului național care reglementează activitățile tuturor ministerelor privind respectarea drepturilor cetățenilor străini de la noi, în funcție de categorii, prioritate având refugiații și cei care solicită azil politic”, a menționat Stella Jantuan.

Deputatul notează că a fost adoptată și Legea organizațiilor religioase. Aceasta reglementează că fiecare om are libertatea conștiinței, de gândire și a cuvântului. „Un plan național și două legi adoptate sunt un rezultat foarte bun în acest domeniu”, a subliniat Stella Jantuan.

Totodată, un eșec în domeniu ar fi faptul că nu s-a reușit stabilirea mecanismului de monitorizare a implementării Planului național pentru drepturile omului. „Nu s-a convenit asupra creării unui grup și a mecanismului de monitorizare. Urmează colegii noștri din Guvern să le stabilească, aceasta ține de activitatea lor”, a spus parlamentara.

Deși s-a arătat mulțumită de faptul că autoritățile și organizațiile neguvernamentale au colaborat intens pe parcursul anului, Stella Jantuan, susține că ONG-urile nu se axează pe cazuri aparte de încălcare a drepturilor omului, ci se implică mai mult în politici, ceea ce nu este tocmai bine.

Președintele Consiliului Național al ONG-urilor din Republica Moldova, Sergiu Ostaf, e de părere că în 2011 autoritățile publice și societatea civilă au depus eforturi considerabile pentru a promova proiectele

de legi noi și strategiile aprobate cu scopul de a îmbunătăți respectarea drepturilor omului. „Aceste documente încă nu sunt politici, dar demonstrează disponibilitatea autorităților de a face schimbări. În această perioadă autoritățile au colaborat strâns cu societatea civilă și observăm în general că există o dinamică pozitivă în domeniul respectării drepturilor omului, atitudinea este foarte diferită față de 2006-2007 și mai înainte”, a subliniat Sergiu Ostaf.

Există aspecte care deocamdată nu au fost abordate după merit. „Vorbim despre necesitatea abordării sistemice privind prevenirea și combaterea torturii. În ciuda discuțiilor purtate, nu observăm modificări legislative necesare care ar împiedica revenirea la anumite obiceiuri în caz că se schimbă guvernarea sau dacă cea actuală decide să folosească anumite practici”, a remarcat președintele Consiliului Național al ONG-urilor.

Sergiu Ostaf s-a referit și la mass-media moldovenească, aceasta fiind o sursă de promovare, dar, uneori, și de încălcare a drepturilor omului. În privința pluralismului mass-media observăm un grad de monopolizare și o dependență mai mare a presei de politic. Aceasta, cu părere de rău, va avea efecte negative în următorii 2-3 ani – a menționat sursa citată.

Cât despre oportunitățile ratate, Sergiu Ostaf s-a referit la neadoptarea Legii nediscriminare, care, spune el, ar asigura libera concurență a fiecărui individ. „De asemenea, nu întotdeauna suntem mulțumiți de calitatea politicilor elaborate, nu este clar cum vor funcționa, dar este evidentă mișcarea de îmbunătățire și practica este mult mai bună decât în perioada precedentă”, a accentuat Sergiu Ostaf.

Potrivit expertului, nu putem spune că un individ poate să se simtă mai puțin discriminat în urma celor întreprinse anul acesta. Efectele vor fi simțite în următorii 2-3 ani.

Președintele Consiliului ONG-urilor spune că este optimist în privința evoluției politicilor în domeniul drepturilor omului în 2012. Cum se instaurează stabilitatea politică, vom avea o siguranță mai mare și mai multe șanse de aplicare coerentă a politicilor elaborate și un rezultat mai bun al acestora. ■

Buletinul electronic nediscriminare a fost elaborat cu suportul financiar al Înalțului Comisariat al Oficiului Organizației Națiunilor Unite pentru Drepturile Omului (OHCHR) în cadrul proiectului “Să asistăm comunitățile împreună”. Opiniile exprimate în această publicație aparțin autorilor și nu reflectă neapărat punctul de vedere al Națiunilor Unite.